No. 2266 Zaterdag 11 Juni 1927. 44ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f.0.50; voor elken regel meer 10 cts.

Koloniale Raad.

Ontwerp-verordening, tot oprichting eener gewapende politie als bedoeld bij artikel 176 van het Reglement op het beleid der Regeering in Curaçao.

MEMORIE VAN ANTWOORD.

De noodzakelijkheid wordt niet ingezien, dat de nieuw optredende Politiechef, om in innige aanraking met de ingezetenen te komen, in Curaçaoschen dienst zou moeten treden. Een Chef, die dagelijks mededeelingen, rapporten of processen-verbaal van zijne dienstdoende onderhebbenden ontvangt, die zich niet in zijn bureau opsluit maar die zich beweegt, die naar voren gebrachte klachten, ingediende verzoeken e. d. onderzoekt, beslissingen op politioneel gebied neemt enz., zal in aanraking komen en blijven met de ingezetenen, onverschillig zijn aangegaan dienstverband. Veeleer zal zijn blijven buiten den Curaçaoschen dienst een waarborg te meer zijn voor werkelijke onafhankelijkheid, wat men niet gelieve te verwarren met willekeur of machtswellust. Dat in Nederland een wetsontwerp tot wijziging van de Gemeentewet aanhangig is, waarbij zal worden bepaald, dat in sommige gemeenten het Rijk, in plaats van de Gemeente, tegen betaling, de politiezorg op zich zal nemen, duidt er wel op, dat principeel het dienstverband met de politietaak weinig te maken geeft.

Het is een gelukkig verschijnsel te noemen, dat blijkens het voorloopig verslag thans wordt ingezien, dat de betrekking van Chef van een politiekorps den geheelen persoon vordert en beslag legt op den geheelen mensch; het waarnemen van deze gewichtige functie, naast een nog gewichtiger justitieele betrekking, is daarmede dan ook veroordeeld.

Omtrent de verhouding van Politiemilitairen tegenover het Openbaar Ministerie zwijgt het ontwerp te recht, omdat het niet in de bedoeling ligt wijziging te brengen in hetgeen dienaangaande het Wetboek van Strafvordering bepaalt. Naar de letter van de wet zal de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie dan ook, nu en in de toekomst, evenals sommige andere justitieele autoriteiten rechtstreeks opdrachten kunnen verstrekken aan den betreffenden opsporingsambtenaar, zonder inachtneming der hierarchieke verhoudingen; echter mag worden verwacht, dat deze verhoudingen algemeen van de zijde der rechterlijke macht zullen worden geëerbiedigd, want het kan niet anders dan storend werken op den goeden gang van zaken in een politiekorps, wanneer ondergeschikte politiebeambten, met voorbijgang van hunnen onmiddelijken Chef, opdrachten ontvangen van rechterlijke of andere autoriteiten. Eene bepaling. dat de politiemilitairen in het justitieele aan de bevelen van het Openbaar Ministerie onderworpen zijn, behoort dus in deze verordening niet te worden opgenomen, omdat het Wetboek van Strafvordering dat reeds voorschrijft, ten aanzien van de bovenomschreven wijze, waarop deze ondergeschiktheid dient te worden opgevat, zal de leiding van den Gouverneur (desnoods t.z.t. in door hem uit te vaardigen voorschriften vast te leggen) wel den weg wijzen. Terloops wordt opgemerkt, dat de Ambtenaar van het Openbaar Ministerie slechts Hulpofficier van Justitie is.

In het Voorloopig verslag wordt vermeld, dat volgens de toelichting op artikel 5, burgers wel onder militairen zouden moeten dienen; dit is eene minder juiste voorstelling van zaken. De dienst in Willemstad is nimmer streng afgescheiden te houden van dien in de overige districten van het eiland Curaçao. Herhaaldelijk zal er contact zijn tusschen de militaire politiemannen uit het eerste en de burgeragenten uit het tweede en derde district. Om te voorkomen, dat dit contact ontaardt in wrijving en tegenwerking, is centrale leiding noodig in politiezaken en die behoort gelegd te worden in handen van den politiechef in Willemstad. Van „dienen onder de bevelen van" is hier geen sprake en bovendien betreft het hier een tijdelijken overgangstoestand.

Wat de positie van den districtmeester aangaat, werd nader overwogen, dat, zoodra in zijn district de politiedienst wordt verricht door politiemilitairen, waaronder zich te allen tijde de noodige opsporingsambtenaren zullen bevinden, eene commissie als zoodanig voor den districtmeester overbodig en niet in het belang van de eenheid van dienstverrichting moet worden geacht, waarom alsnog bij nota van wijzigingen wordt voorgesteld artikel 6 (oud art 5) van het ontwerp onder 2 *b* te lezen: „sub 2o. en 4o. van art. 8 vervallen."

Den districtmeester te handhaven als hulpofficier van Justitie komt ondergeteekende, met het oog op het prestige van diens betrekking, echter gewenscht voor.

Als administratief ambtenaar reeds met andere bezigheden overladen is het niet te vreezen, dat hij zich onnoodig zal inlaten met den politiedienst, die, centraal georganiseerd, zelfstandig door de politietroepen zal worden verricht.

Dat met nuttige wenken en met wenschen van den districtmeester terdege rekening zal worden gehouden, daarvoor zal in de dienstvoorschriften worden gewaakt.

Bij nadere overweging heeft zich de overtuiging gevestigd, dat de ad. artikel 3 der memorie van toelichting bedoelde toevoeging van een artikel aan de Algemeene Politiekeur, zeer vermoedelijk achterwege zal kunnen blijven.

De bezwaren, die de afdeelingen reeds thans tegen een dergelijk voorstel meenden te moeten kenbaar maken, zullen dus worden ondervangen.

De verhouding van den Gezaghebber tot de militaire politie wordt gedacht dezelfde te zullen zijn als die van den Procureur-Generaal.

Waarom het niet mogelijk zou zijn op de andere eilanden militaire politie te plaatsen, wordt niet ingezien; een andere kwestie is, dat de noodzakelijkheid daarvan thans nog niet bestaat en er dus zeer waarschijnlijk voorloopig niet toe zal behoeven te worden overgegaan. Voor het voor korter of langer tijd plaatsen van een detachement Politietroepen op een der eilanden, schept het ontwerp wel degelijk de mogelijkheid, terwijl alsdan de Gouverneur in het door hem vast te stellen dienstvoorschrift de juiste politieverhouding tusschen den Gezaghebber en den plaatselijken Commandant kan regelen, daarbij als grondbeginsel aannemende, dat „bevel" in artikel 114 Regeeringsreglement voorkomende, niet in militairen zin behoort te worden opgevat, doch in den vorm van „vorderen" wordt uitgeoefend.

Er moet bij dienstverhindering van den Korpscommandant iemand zijn, die dezen vervangt en het ligt voor de hand, dat daartoe de oudste der aanwezige luitenants der Politietroepen wordt bestemd, die gedurende die vervanging met hetzelfde gezag en dezelfde verantwoordelijkheid wordt bekleed als de Commandant, doch gehouden is het commando zooveel mogelijk volgens de inzichten van den Korpscommandant en naar diens gegeven instructies te voeren.

Aangezien den Commandant der troepen tot nu toe geen enkele klacht heeft bereikt over het optreden van een zijner Luitenants, kan de daartoe strekkende vraag, in het voorloopig verslag voorkomende, niet worden beantwoord. Aan geen der Officieren zijn, naast de algemeene bevoegdheid, bedoeld in artikel 34 van het Wetboek van Strafvordering, bijzondere bevoegdheden ten opzichte van burgers verleend.

Ten aanzien van het doen van aangifte en klachte blijven de thans bestaande bepalingen van kracht; mede gelet op artikelen 10 en 17 Strafvordering wordt er niet de minste aanleiding gevonden ten deze van de regeling zooals thans neergelegd in de Wetboeken van Strafrecht en van van Strafvordering af te wijken en rechten en plichten van hulpofficieren te besnoeien.

Het is te voorzien, dat in den beginne eenige moeilijkheden zullen zijn te overwinnen, omdat meerdere Curaçaoenaars onvoldoende Nederlandsch spreken, doch deze moeilijkheden zullen, evenmin als in de rechtspraak, onoverkomelijk blijken en behoeven zeer zeker niet ten nadeele der justitiabelen te zijn, omdat te allen tijde over voldoend personeel wordt beschikt, dat Negerspaansch, Papiamento, machtig is.

Dat gedurende den overgangstoestand, die trouwens voor het eiland Curaçao niet zoo heel lang behoeft te duren, eenige artikelen van het Wetboek van Strafvordering tijdelijk niet in het geheele gebiedsdeel gelijkluidend zullen zijn, wordt niet als een onoverkomelijk bezwaar gevoeld.

Het is inderdaad de bedoeling de Officieren der Politietroepen als Hulpofficier van Justitie aan te stellen voor geheel Curaçao.

De verordening van 16 Februari (P. B. 1918 No. 43) geeft in artikel 3 aan wie ambtenaren van politie zijn, n. l. de Commissaris en de Inspecteur van Politie. Met het geleidelijk vervallen van genoemde verordening verdwijnen ook deze ambtenaren uit de politieorganisatie en dus ook waar zij verder nog mochten worden genoemd. De verplichting, genoemd in artikel 1 van P. B. 1916 No. 15, zal bij gebreke van den Ambtenaar van Politie, dus uitsluitend komen te berusten bij den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht, wien, desnoods voor het verrichten van administratieve werkzaamheden, welke deze of soortgelijke verplichtingen met zich brengen, een of meer klerken ter beschikking zouden kunnen worden gesteld.

Wat het huwelijksvraagstuk aangaat, wordt aangenomen, dat er in Nederland nog voldoende personen in den werkenden stand worden gevonden, die ongehuwd blijven, zoolang hun inkomen een huwelijk niet toestaat; dit zijn de jonge mannen, waaruit de militaire politiekorpsen in Nederland in hoofdzaak worden gerecruteerd en waarop ook bij de organisatie van het Curaçaosche korps Politietroepen, wordt gerekend; jonge mannen, wellicht met huwelijksplannen, die zich echter eerst een spaarpot verzekeren en van wie kan worden verwacht, dat zij moreel hoog genoeg staan om zich, gedurende dien tijd, niet zoodanig aan buitenechtelijk verkeer te buiten te gaan, dat zij daardoor de zedelijkheid in Curaçao zouden in gevaar brengen. Ten deze zien de afdeelingen wederom over het hoofd dat het tegenwoordige garnizoen, waarin inderdaad enkele buitenechtelijke samenlevingen voorkomen, zal vervangen worden door de politietroepen.

Bovendien kan thans reeds worden gezegd, dat, zonder dat aan allen, ongeacht leeftijd, diensttijd, gedrag e. d. maar dadelijk toestemming zal worden gegeven tot het aangaan van een huwelijk, de bepalingen dienaangaande bij de Politietroepen heel wat ruimer zullen zijn gesteld dan thans het geval is.

Voorkomen zal echter worden, dat men gaat trouwen, uitsluitend om buiten het kazernement te kunnen wonen. Dit vraagstuk raakt de innerlijke waarde van het Korps en heeft behalve een moreele, ook financiëele en disciplinaire zijden die het noodig maken dat de Commandant hierin medezeggingschap heeft.

Als inderdaad niet ten onrechte gemaakt, moet worden aangemerkt het bezwaar in het voorloopig verslag tegen de teruggaaf van een percentsgewijze (50%) berekend gedeelte van de Rijksbegrooting, waarover de Raad overigens geen zeggingschap zal hebben.

Het komt daarom meer gewenscht voor, dat jaarlijks de hoegrootheid van het bedrag van die teruggaaf door den Minister van Koloniën wordt bepaald en bijvoorbeeld voor 1928 werd gesteld op f 160 000.

In deze richting zullen door den ondergeteekende stappen worden gedaan.

Volgens artikel 99 Regeeringsreglement komen de kosten voor de Landmacht ten laste van 's Rijks schatkist, doch dan verleent die Landmacht ook geen diensten ten behoeve van dit gebiedsdeel. Waar de militaire bezetting in de ontworpen organisatie vrijwel uitsluitend vóór politioneele doeleinden zal worden gebezigd, is het niet meer dan billijk, dat voor het verleenen van die diensten ook betaling wordt erlangd in den vorm van een teruggaaf op de kosten, die de Regeering volgens artikel 99 Regeeringsreglement voor de militaire bezetting uitgeeft. Bordewijk's toelichting op artikel 176 Regeeringsreglement is ook zoodanig uit te leggen, dat Curaçao, zorgende voor zijne politie, zonder toestemming van de Regeering daartoe niet over de rijkskrijgsmacht mag beschikken, doch dat politiediensten wel aan de militaire bezetting mogen worden opgedragen, indien zulks, gelijk thans, met voorkennis, goedkeuring en zelfs op aanraden van de Regeering geschiedt.

Wat wordt toch bedoeld met het telkens terugkeerende „Curaçao", dat regelingen wil treffen, toezicht wil uitoefenen, beheer wil voeren enz.? Het nieuwe politiecorps zal toch staan onder de bevelen van den Gouverneur, die voor het ontwerp, regelende de organisatie, de goedkeuring van den Raad vraagt; de dienstvoorschriften zullen worden vastgesteld, nadat daarover de Raad van Bestuur is gehoord, terwijl bovendien in voorkomend geval de Koloniale Raad gebruik kan maken van het gestelde in artikel 97 Regeeringsreglement.

„Curaçao" meent er aanspraak op te mogen maken zelf zijne politieaangelegenheden te behartigen; wie moet dat dan anders doen dan de Gouverneur in overleg met den Raad van Bestuur en den Kolonialen Raad en geschiedt dit alles dan thans niet?

Intusschen zij het den ondergeteekende veroorloofd nog eens te wijzen op eenige voordeelen, die eene militair georganiseerde politie heeft, doch een burgerpolitiecorps mist.

A. De leden zijn militair en dus, behalve aan het gemeene recht, onderworpen aan de militaire straf- en tuchtwetten, die eenerzijds den Commandant een groot aantal tuchtmiddelen verschaffen, anderzijds (o.a. door het recht van beklag) afdoende waarborgen geven tegen onoordeelkundige of onjuiste bestraffing, zoowel als tegen nalatigheid van den chef om op te treden tegen strafrechterlijke of krijgstuchtelijke vergrijpen.

B. Een militair, van welken rang of stand hij ook moge zijn, kan onverwijld en zonder verdere administratieve beslommeringen van zijne plaatsing bij de Politietroepen worden ontheven, en desnoods naar Nederland worden teruggezonden. indien hij blijkt, ook na correctie, ongeschikt te blijven voor zijn taak.

C. Daar militairen een absoluut onafhankelijke (wat iets anders is dan een vijandige) positie innemen, zij mede door kazerneering, woningbouw, cooperatieven inkoop e. d. inderdaad vrijstaan en bovendien voor het meerendeel niet aan de ingezetenen zijn geparenteerd, is de militaire politie niet slechts in schijn onafhankelijk, maar is optreden, zonder aanzien des persoons afdoende gewaarborgd.

D. Aangezien het voorgestelde Korps wel den dienst van een burgerpolitie kan verrichten, doch omgekeerd een burgerpolitiekorps niet als militaire bezetting kan optreden, wordt het groote voordeel verkregen, dat zelfs bij grootere arbeidsconflicten, geen militaire macht behoeft te worden gerequireerd, doch de rust en ordebewaring aan dezelfde politiemannen wordt toevertrouwd als in normale tijden. Massaal verzet wordt overigens niet steeds ten koste van veel menschenlevens of materieele schade onderdrukt, gelijk het voorloopig verslag veronderstelt. Zelfs bij zeer ernstige ongeregeldheden zal de Politie zich hebben af te vragen met hoe *weinig* slachtoffers erkenning van gezag zal worden herkregen.

Vermeend wordt, dat de kosten voor een korps, bestaande uit een Hoofdcommissaris, een Commissaris, een Inspecteur, zes Hoofdagenten, twintig agenten eerste en zestig agenten tweede klasse, dat alles met eene bezoldiging, die zoodanig moet zijn, dat geschikte krachten (gehuwden niet uitgesloten) zich voor den dienst aanmelden, buitengewoon hoog zullen zijn. De oprichting der Politietroepen geeft bezuiniging.

Met bevrediging werd vernomen, dat ook de afdeelingen van oordeel zijn, dat. als er een aantal personen voor de politie moet uitkomen, op Curaçao wel de verplichting rust voor huisvesting te zorgen.

Niet kan worden toegegeven, dat Steenrijk te ver van de bebouwde kom der gemeente (lees: stadsdistrict) ligt; het wordt integendeel juist als een voordeel aangemerkt, dat minstens 25 gehuwde militairen, waaruit naast de gekazerneerde ongehuwden een kern te vormen is, eenigszins buitenaf en geconcentreerd wonen; de afstand moet overigens niet worden overschat, daar deze niet meer bedraagt dan een half uur marcheeren, welke tijd door het gebruik van rijwielen nog aanmerkelijk te bekorten is. Steenrijk heeft bovendien het voordeel aan denzelfden kant als de kazerne te liggen ten opzichte van de vaak geopende brug. Ook zal de waarde van Steenrijk als bouwgrond steeds onder die van Mundo Nobo blijven. Dat door verbetering van de sociale positie der niet in een gouvernementswoning wonende kan worden voorkomen, dat zij in een ongewenschte buurt komen te wonen, moet worden betwijfeld omdat deze sociale positie nooit zoodanig kan worden verbeterd, dat huuropdrijving den betrokkene niet noodzaken kan zijne woning te verlaten om te trachten goedkooper terecht te komen. Tegen tijdelijke onderbrenging in noodwoningen bestaat slechts dan geen bezwaar, indien de zekerheid bestaat, dat binnen niet te langen tijd voor behoorlijke huisvesting kan worden gezorgd, doch alsdan doen de betrokkenen nog beter hun gezin later te laten uitkomen dan wel hun huwelijk tijdelijk uit te stellen.

Overigens ligt het in de bedoeling voor de politiemilitairen eenvoudige, doch goede en hygiënische woningen te bouwen, waarbij de Curaçaosche woningtoestanden moeilijk als voorbeeld kunnen gelden. Aangezien de grond, op Steenrijk vrij geringe waarde heeft en eigendom is van het Gouvernement, doet het er betrekkelijk weinig toe of, door het op andere wijze bouwen der woningen, iets meer of minder terrein zal worden in gebruik genomen, maar ten sterkste moet worden betwijfeld of het bouwen van boven- en benedenwoningen wel zoo geschikt is om ongenoegen tusschen gezinnen en verstoring van huiselijken vrede, waar de Raad indertijd zoo bang voor was, te voorkomen,

Nogmaals wordt vermeld, dat vermoedelijk meer dan 25 gehuwden eene woning zullen behoeven, waarom de aandacht werd gevestigd op de mogelijheid bovendien nog eenige Gouvernementswoningen of gebouwen in te richten voor woning. Men bedenke wel, dat het tegen matigen prijs verhuren van deze woningen er toe medewerkt de tractementen betrekkelijk laag te houden, en dat een groot aantal Gouvernementswoningen de onafhankelijkheid der politiemannen ten goede komt niet alleen, maar dat daardoor ook het gevaar voor onzedelijken levenswandel wordt verminderd, omdat het verleenen van huwelijkstoestemming mede afhankelijk is van het beschikbaar zijn van eene, den politieman passende, woning.

Ondergeteekende koestert de hoop, dat het hierboven aangevoerde er het zijne toe moge bijdragen om de afdeelingen te doen verlaten het standpunt van onder geene voorwaarde militaire politie te willen aanvaarden.

Zoolang dat standpunt wordt ingenomen, zal het vertrouwen, dat tusschen Bestuur en Raad omtrent opzet en details overeenstemming zal worden bereikt, beschaamd worden.

Mogen de afdeelingen, de oogen niet sluitende voor de goede bedoelingen van het Bestuur, en het gevaar inziende, dat er gelegen is in het nog langer uitstellen der reorganisatie van dezen belangrijken tak van dienst, eene spoedige openbare behandeling van deze belangrijke ontwerp-verordening mogelijk maken.

Onze Begrooting in de Tweede Kamer.

I.

Zooals het *Voorloopig Verslag* van de Tweede Kamer op de Curaçaosche Begrooting voor het dienstjaar 1927 reeds te begrijpen gaf, zou er scherpe critiek worden uitgeoefend, voornamelijk op het „Beleid van den Gouverneur". Wat te verwachten stond, is geschied. Veel meer dan wij gewoon zijn heeft men zich in de algemeene beraadslaging met de Curaçaosche aangelegenheden, met het beleid van het Koloniaal bestuur bezig gehouden. Heel wat harde noten zijn er gekraakt. De meeste sprekers waren 't er over eens dat het beleid van den Gouverneur wel wat te wenschen overlaat, en zelfs de Minister moest de getuigenis afleggen, dat hij ook zijnerzijds bij den Gouverneur in meer dan één opzicht meer voortvarendheid aanwezig zou wenschen.

* * *

De eerste spreker aan het woord, de heer YZERMAN (S. D,) merkt op, dat zooals uit de verslagen van den Kolonialen Raad en uitingen van de Curaçaosche pers blijkt, er in Curaçao weinig instemming met het beleid van den Gouverneur wordt gevonden. De Minister gaat in zijn M. v. A. deze laatste echter stilzwijgend voorbij, wat van weinig reverentie voor de Koningin der aarde getuigt.

„Toch hadden die uitingen wel verdiend de aandacht van Zijn Excellentie te trekken. Zij wijzen er op, dat er in Curaçao algemeene ontevredenheid heerscht over de wijze, waarop dit gewest de laatste jaren wordt bestuurd. Er wordt geklaagd over het ontbreken van elk initiatief bij het bestuur, wanneer het noodig is de bevolking door waterdistributie in tijden van droogte te hulp te komen of wanneer maatregelen noodig zijn tegen huuropdrijving en woningschaarschte. Er wordt ook geklaagd over willekeur en wanbeheer en over het gemis van beleid, het gemis van doorzicht en doortastendheid van den Gouverneur, van wien gezegd wordt, dat hij óf niet mij machte is den toestand te overzien óf zich van den warboel niets aantrekt. Nu is het zeker voor ons hier in menig geval moeilijk, om te beoordeelen of de critiek rechtmatig is. Ik zal straks trachten aan te toonen, dat over het algemeen de critiek maar al te rechtmatig is."

Voor zoover uit de pers kan worden opgemaakt is de bewondering voor het huidige regeeringsbeleid op Curaçao thans tot het uiterste minimum gedaald. Wat het feit betreft, dat door amendementen niet minder dan 26 posten geschrapt of verminderd zijn, waaruit de Kamer besloot tot niet veel vertrouwen in het beleid van den Gouverneur,

verklaart Zijne Excellentie plechtig, „dat hij deze opvatting geenszins onderschrijft. Hij tracht die verklaring te motiveeren door zich aan te sluiten bij een opmerking in het Voorloopig Verslag, dat de Koloniale Raad zoo op de begrooting heeft ingehakt, niet omdat de Raad tegen de strekking van vele posten groot bezwaar had, maar ondanks het feit, dat hij in beginsel met vele posten akkoord kon gaan, en alleen omdat hij de wijze, waarop de ramingen waren gemaakt, de manier, waarop de plannen waren voorbereid en de posten waren toegelicht door den Gouverneur, beneden critiek achtte. De Minister leidt, met een zonderlinge logica, daaruit af: De verwerping van zoovele posten, waartegen men geen principieel bezwaar had, bewijst dus volstrekt niet, dat de Koloniale Raad weinig bewondering heeft voor de wijze, waarop de Gouverneur diens taak vervult. Het Voorloopig Verslag kwam, en te recht, tot een precies tegenovergestelde conclusie. Dat het Voorloopig Verslag het bij het rechte eind had en dat de Minister er volkomen naast is, blijkt

uit de notulen van de vergaderingen van den Kolonialen Raad."

De hr. IJZERMAN noemt dit een „onlogische kronkelredeneering" van den Minister.

„De Minister schijnt te meenen, dat de positie van den Gouverneur door dat alles volstrekt niet geschokt is. Ik geloof, dat hij zelf de onhoudbaarheid van die meening zal inzien, wanneer hij zich eens voorstelt, dat hem als Minister iets dergelijks overkwam. Een Minister, wiens begrooting door de Staten-Generaal op een soortgelijke wijze onderhanden werd genomen als thans met de ontwerp-begrooting van den Gouverneur is geschied, zou geen dag meer kunnen aanblijven. Hij zou een dergelijke behandeling als Minister niet kunnen overleven, zelfs niet, indien hij zich een roes mocht hebben gedronken aan een extra-parlementair levenselixer.

Er zijn thans nog slechts twee kleine kringen, waar men over het beleid van den Gouverneur goed te spreken schijnt.

Den eenen vindt men in de hoogere petroleumsferen. Uit de hooge regionen is mij over dien bewindsman dit gunstig getuigenis ter oore gekomen: Hij is kneedbaar als was in onze handen. Dit gunstig oordeel schijnt mij echter niet in alle opzichten buitengewoon eervol.

Het tweede kringetje is in deze Memorie van Antwoord aan het woord."

Vervolgens wijst de hr. IJZERMAN nog op de veelvuldige afwezigheid van de Gouverneur, en vindt 't erg onpaedagogisch van den Minister dat toe te juichen.

De uitzending van ir. Versluys juicht spr. toe, al vindt hij 't jammer, dat ook ditmaal de put eerst gedempt werd, nadat ettelijke kalveren waren verdronken. Alleen zit men nu met een leelijken strop, de plantage Hato, die heel wat gekost heeft.

Wat verschillende verbeteringen betreft, vooral ten aanzien van haventoestanden, waarin de Minister een bewijs van activiteit meent te zien, merkt spr. op, dat reeds sinds 1922 daarop is aangedrongen en vele ervan waren reeds vóór 1922 door den vorigen Gouverneur voorgesteld. Spr. kan er geen bewijs van activiteit inzien, dat men nu eindelijk er mee heeft aangevangen. Evenzoo met de verbetering van de Handelskade en het loodswezen.

Ook tot bestrijding van de huuropdrijving en tot vermindering van den woningnood heeft het bestuur geen initiatief getoond, ofschoon het hier een quaestie betrof waarover de laatste jaren, gedurende welke de woningnood steeds nijpender werd, tal van malen is geschreven, herhaaldelijk in het openbaar is gesproken, en die aanleiding heeft gegeven tot vele klachten en requesten en tot groote en rechtmatige ontevredenheid.

Wat het ambachtsonderwijs betreft, zegt de Minister, kwam in 1923, P. B. No. 73, als eerste stap stap tot stand de verordening tot instelling van een leerlingstelsel.

Onbillijk dus te klagen over inactiviteit van het bestuur.

Doch met het zetten van dezen eersten stap was de dadendrang, de hervormingsdrift van het bestuur blijkbaar volkomen bevredigd. Verder toch is niets, maar dan ook absoluut niets gedaan.

„Het scheppen van gelegenheden tot ambachtsonderwijs was al in 1923 zeer urgent. Door de sterke uitbreiding van de industrie, door de snelle economische ontwikkeling van Curaçao, wordt de vraag naar bekwame, geschoolde arbeiders steeds grooter. Over het ontbreken van ambachtsonderwijs — afgezien van een paar zeer kleine particuliere instellingen voor speciale doeleinden — is dan ook al jarenlang geklaagd. Zelfs voor de scheepvaart heeft men personeel uit de landbouwkolonie Suriname betrokken, omdat in de eilandenkolonie Curaçao ook voor dit bedrijf geen voldoend onderlegde arbeidskrachten te vinden bleken.

Voor de bedrijven heeft die toestand het nadeel, dat men óf met een tekort aan geschoolde arbeiders te kampen heeft óf zich extra uitgaven moet getroosten om arbeiders van elders te laten komen. Ernstiger nog lijkt mij het nadeel, dat nu de inheemsche bevolking van den economischen opbloei van dit gewest veel minder kan profiteeren dan het geval zou wezen, wanneer uit haar midden de noodige bekwame en geschoolde arbeiders konden voortkomen.

Welke ongunstige gevolgen het voor die bevolking heeft, dat de groote meerderheid van de kinderen na het verlaten van de volksschool geheel aan hun lot worden overgelaten, kan der Regeering nog onlangs gebleken zijn uit een artikel in de *Amigoe di Curaçao* van 19 Maart 1927.

Het ontbreken van ambachtsonderwijs is dus zoowel voor de groote massa van de bevolking als voor het bedrijfsleven een buitengewoon ernstig nadeel. Het geeft wel een triest beeld van het huidig bestuursbeleid in Curaçao, dat men zich op dit terrein bepaald heeft tot het, in 1923, zetten van dien fameuzen eersten stap, waardoor in het geheel niets bereikt werd omdat men elken verderen stap achterwege heeft gelaten."

Als bewijs van het laat-maar-waaien-systeem van het Gouvernement, wijst spr. op de geschiedenis van het droogdok. Reeds vijf jaar geleden stond de noodzakelijkheid daarvan vast. Overeenkomstig het advies van den vorigen Gouverneur werd door Min. de Graaff overwogen, of van Landswege tot den bouw zou worden overgegaan. Resultaat: laat maar rusten.

Verleden jaar heeft de C. S. M. zelf de zaak ter hand genomen. Doch bij de inwijding op 3 Febr. l. l. verklaarde de directeur, dat ofschoon het aanvankelijk in de bedoeling gelegen had, het dok ter beschikking van andere maatschappijen te stellen, door de uitbreiding der C. S. M. vloot dit wel onmogelijk zal zijn. Vreemd dat dit niet eer voorzien is. Hoe 't ook zij, zeker is het nu, dat de scheepvaart met uitzondering van de C. S. M. volstrekt niet met dat dok geholpen is. En waar het uitgesloten is, dat andere maatschappijen op eigen kosten tot den bouw van een dok zullen kunnen overgaan, moet de Regeering thans weer beginnen met te overwegen of niet van Landswege tot aanleg en exploitatie van een dok dient te worden overgaan.

„Zooals het met de aangelegenheden, die ik tot nog toe heb genoemd, is gegaan, zoo ging en gaat het ook op ander gebied.

Op belastinggebied blijft men voortsukkelen met een verouderde inkomstenbelasting, die verwonderlijk weinig opbrengt, en die vooral ten aanzien van de naamlooze vennootschappen te kort schiet.

De plannen tot reorganisatie van de politie, waartoe men eindelijk is gekomen, nadat er jarenlang, ook in deze Kamer, op was aangedrongen, hebben geleid tot een scherp conflict tusschen den Gouverneur en den Kolonialen Raad. De Koloniale Raad is eenparig van meening, dat de door den Gouverneur voorgestelde vorm van militaire politie niet deugt, dat de voorgestelde reorganisatie tot een allerzonderlingste verhouding tusschen justitie en politie zou leiden en Curaçao feitelijk onder een soort militaire dictatuur zou stellen.

Terwijl de Minister nog in de Memorie van Antwoord verklaart, dat de, op Curaçao aanwezige macht „niet onvoldoende" is om de orde te handhaven, heeft hij later, blijkens het Eindverslag, geheel in tegenspraak met die verklaring, het standpunt ingenomen, dat de reorganisatie geen dag en geen nacht kan wachten. En op den grond hiervan wil hij, dat thans reeds besloten zal worden tot doorvoering van het reorganisatie-voorstel van den Gouverneur."

„In zake de ambtenaarssalarieering is er van de hoog noodige verbeteringen van de salarissen nog bitter weinig gekomen. Men blijft voorttobben met duurtetoeslagen, hoewel het al vrij lang vaststaat, dat de sterke stijging van de kosten van levensonderhoud op Curaçao geen voorbijgaand verschijnsel is. Onder deze omstandigheid is het toeslagstelsel onvoldoende en onbillijk, omdat het geen wijziging brengt in den veel te laag geworden pensioengrondslag.

De stagnaties en strubbelingen bij deze zaak zijn voor een deel te wijten aan de rare en willekeurige manier, waarop de Gouverneur in de door hem voorgestelde salarisverhooging de verschillende hoofdambtenaren wilde bedenken. Sommige kregen een dubbele portie, anderen werden bijzonder schraal bedacht, terwijl twee hunner geheel van de verhooging werden uitgesloten, nl. de Apostolische Vicaris en de inspecteur van het onderwijs. Voor deze uitsluiting, die later door den Kolonialen Raad en door den Minister ongedaan is gemaakt, heb ik nooit een andere verklaring gehoord, dan dat die twee personen zich niet in de genegenheid van den Gouverneur kunnen verheugen. Kan Zijne Excellentie mij een andere verklaring geven?

Het ontwerp tot herziening van het Regeeringsreglement ligt sedert eenige jaren bij den Gouverneur op advies te wachten. Het ligt daar blijkbaar zeer rustig. Althans, voor zoover mij bekend is, heeft de Gouverneur nog altijd geen tijd kunnen vinden, om omtrent dit ontwerp ook de meening van den Raad van Bestuur en van den Kolonialen Raad in te winnen.

De herziening van de scheepvaartwetgeving is al even zeer opgeschoten. Het is nu drie jaar geleden, dat de Minister mij toezegde, de aandacht van den Gouverneur op deze zaak te zullen vestigen. Thans deelt de Memorie van Antwoord mede, dat zij bij den Gouverneur nog een punt van bespreking uitmaakt. Men is blijkbaar zóó lang aan het bespreken, dat men vergeten is, wat men eigenlijk bespreekt."

Dit alles heeft aanleiding gegeven tot de scherpe critiek in de N. Rott. Crt. van 27 April l. l. op het Bestuur uitgeoefend.

Doch volgens spr. treft deze critiek op het beleid van den Gouverneur zeker niet alleen dien bewindsman. Het feit, dat het bestuur van Curaçao niet in zeer krachtige handen is, heeft ten gevolge dat Curaçao onder den tegenwoordigen Gouverneur in sterke mate rechtstreeks bestuurd wordt van uit Den Haag. Dit leidt ertoe, dat wel eens verwijten aan het Bestuur van Curaçao gedaan worden, die eigenlijk aan een ander adres moesten worden gericht. Een voorbeeld daarvan is geweest het voorstel tot invoering van de poenale sanctie op Curaçao. Op 12 Juni 1914 had de Tweede Kamer er zich principieel tegen verklaard. Vier maanden later dient de wnd. Gouverneur een ontwerpverordening in tot invoering ervan op Curaçao. Het strandt echter op algemeen verzet van den Kol. Raad. Toch handhaaft de Gouverneur het. Bij de behandeling der begrooting in 1925 verklaarde de Minister nadrukkelijk dat er voorloopig geen aanleiding bestond tot invoering ervan. Het bestuur van Curaçao had dus blijk gegeven van overgroote voortvarendheid, zij het dan ook in reactionnaire richting. En zie:

„Ik heb onlangs vernomen, dat het initiatief in zake de poenale sanctie niet van het bestuur in Curaçao is uitgegaan. Het initiatief is uitgegaan van de hier in Holland gevestigde leiding van een machtige petroleummaatschappij. Door dit wel extra-extra parlementaire Regeeringslichaam was de zaak bekokstoofd met het Departement van Koloniën vóór het voorstel in Curaçao werd ingediend. Het Bestuur in Curaçao had dan ook alle reden om te meenen, dat het door de indiening van dat voorstel tot invoering van de poenale sanctie geheel handelde in overeenstemming met den wensch van de Regeering in Nederland."

De tweede spreker aan het woord was de heer VAN BOETZELAER VAN DUBBELDAM (C. H.) die wijst op de abnormale late indiening der begrooting bij de Kamer. Vele meenden daarin een teeken te zien dat een sluitende begrooting verkregen was, hetgeen niet onmogelijk was. Blijkbaar was de vertraging het gevolg van tegenspoed bij het overleg tusschen den Gouverneur en den Raad eenerzijds, en tusschen den Gouverneur en den Minister anderzijds.

Eigenaardig was dat de Minister verschillende amendamenten van den K. R. had overgenomen, blijkbaar dus meer waarde hechtte aan de adviezen van dit college. Wordt daardoor aan het prestige van den Gouverneur niet een bedenkelijke stoot toegebracht? Wat de reorganisatie van de politie betreft, staat de Minister aan de zijde van den Gouverneur. Er moeten zeker zeer sterke argumenten kunnen worden bij gebracht om van de Kamer, hangende het overleg tusschen Bestuur en Raad, op dit punt een beslissing te nemen.

Daar de Minister, blijkens het Eindverslag de meerderheid van de Commissie van Rapporteurs heeft kunnen overtuigen om de politiereorganisatie in behandeling te nemen, en een betrouwbaar, voldoend sterk toegerust politiekorps voor een plaats als Curaçao een levensquaestie is, is spr. bereid met den Minister mede te gaan, al had hij liever gezien dat omtrent dit punt op Curaçao zelf overeenstemming was verkregen.

Spr. breekt nog een lans voor de volledige gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs, een zaak die hem persoonlijk zeer ter harte gaat. Het gaat niet aan deze gelijkstelling met het oog op den ongunstigen toestand der financiën maar telkens uit te stellen, te minder voor Curaçao. Spr. hoopt dat het overleg tusschen den Minister en den Gouverneur tot bevredigende resultaten zal leiden.

De heer VAN RAPPARD (V. B). wijst eveneens, aan de hand van genoemde correspondentie in de N. Rott Crt. op de achterlijkheid in vele, te Curaçao. Een meer doortastende politiek is dringend noodzakelijk en de Gouverneur moet tot grootere voortvarenheid worden aangespoord.

Reeds oud-gouverneur Hellfrich heeft jaren geleden te dezen opzichte zijn waarschuwende stem doen hooren.

Spr. stemt in met de invoering van militaire politie en acht de bezwaren van den K. R. van weinig gewicht.

Alleen heeft hij er bezwaar tegen, dat alle in art. 8 van het Wetboek van Strafvordering voor Curaçao genoemde personen uitgesloten worden van het nasporen van strafbare feiten. Dit kan de bedoeling niet zijn.

De volgende spreker, de heer JOEKES (V. D.) acht blijkbaar de bezwaren van den Raad van meer gewicht. Het is goed, zegt hij, dat men zich herinnert, dat sinds tientallen jaren klachten (over de politie) het eerst gekomen zijn uit Curaçao zelf, dat het de Kol. Raad is geweest, die het eerst daarover zijn stem heeft verheven, en dat het toen aanvankelijk moeten zijn geweest het opperbestuur en de Gouverneur, die daaraan weinig aandacht hebben geschonken, totdat 6 of 7 jaar geleden de Gouverneur Hellfrich aan die klachten en bezwaren wel aandacht heeft geschonken en voorstellen tot reorganisatie der politie heeft gedaan. Deze voorstellen hebben echter niet tot eenig resultaat geleid.

Na de bekende bezwaren tegen het voorstel van militaire politie te hebben besproken, zegt spr: op zich zelf reeds genoeg punten, die de Kamer ervan moet afhouden om dit zoo op staanden voet aan te nemen.

Het gaat, volgens hem, niet aan, alvorens de zaak te Curaçao is afgewikkeld, een beslissing te nemen over een plan, dat zoo diep ingrijpt in de geheele maatschappelijke samenleving van Curaçao. Dit zou iets onbehoorlijks zijn tegenover Curaçao.

Spr. wijst nog op het onderwijs, waarover geklaagd wordt, en waarbij de groote grief is, dat de wijze waarop de salarissen geregeld zijn, ten gevolge heeft, dat er niet voldoende krachten gezonden kunnen worden voor het openbaar onderwijs.

In verband met de uitzending van den heer Versluys zegt spr. vernomen te hebben dat deze geen overleg gehouden heeft met en zich geen voldoende inlichtingen heeft doen geven van den kant van den maker van het vorige plan. Tevens vraagt hij of het waar is, dat ir. Versluys, behalve adviseur van de Regeering in deze quaestie ook adviseur van de petroleummaatschappij was, daar het duidelijk is, dat de petroleummaatschappij en de gemeenschap in dit opzicht tegenstrijdige belangen hebben.

Een van de redenen, waarom er niet voldoende kracht gezet kan worden achter verschillende plannen van verbetering, ziet spr. in het verouderd belastingstelsel. Volgens een staatje van belastingpercentage in Nederland, Batavia, Paramaribo en Willemstad, wordt in Nederland bij een inkomen van f 2000 aan inkomstenbelasting betaald; 8½ pct. in Paramaribo 2.1 pct. in Willemstad slechts 1.1 pct; voor inkomens van f 5000, te Paramaribo 3½ pct. en te Willemstad slechts 1.9 pct. Wil men te Curaçao komen tot een krachtiger beleid, dan moet men er voor zorgen, dat, voorzoover er draagkracht is, daarvan op redelijke wijze gebruik gemaakt wordt. Men moet de financieele kracht in Curaçao, voorzoover die aanwezig is, ook inderdaad benutten.

(Wordt vervolgd.)

INGEZONDEN STUKKEN.

Mill Valley, California
13 Mei 1927.

Zeer Eerwaarde "Jan Paul".

Ik heb een appeltje te schillen met de "Amigoe" — en ik ga het U voor me laten doen. Het is over "Mother's Day".

Verleden Zondag was het weer "Mother's Day" en toen ik onze goede Pastoor alhier zoo mooi er over hoorde spreken, dacht ik: Wat heeft die Amigoe toch tegen deze viering? Ik zal het Jan Paul eens vragen.

Ja, 't is waar — we moeten iederen dag onze moedertjes eeren en haar apprecieeren, maar in den gewonen sleur des levens — vergeten we het, zooals we alles wat goed en mooi is aannemen alsof 't maar zoo hoort. Nu komt Mother's Day. — Moeder krijgt een extra cadeautje — de kinderen die weg zijn — getrouwd of elders, komen „thuis" om Mother's Day met haar te vieren — of zenden een telegram. Moeder weet dat de afwezige zich goed bevindt. Zeg me eens „Jan Paul", vindt U dat nu zoo slecht om er over te schrijven als de Amigoe deed.

„Waartoe zijn we gekomen, dat we een Mother's Day noodig hebben om ons te herinneren dat we moeder moeten eeren", or words to that effect?

Ik kan er geen kwaad in zien. Moeder heeft nu een tusschenstationnetje voor een extra cadeautje — een afstappertje tusschen Christmas en haar verjaardag. — Vraag het eens aan de floristen en Bonbonsmanufacturiers wat zij van Mother's Day te zeggen hebben? Maar we zullen de business zijde er af laten om 't mooie van 't feest niet te bederven.

Jan Paul, ik hoop dat ze de volgende tweede Zondag in Mei in Curaçao ook Mother's Day zullen vieren.

Een genietster van Curaçaosche Ditjes & Datjes

Mrs. Francesconi.

Aruba den 30n Mei 1927.

Geachte Heer Redacteur,

De toestand besproken in het artikel van den inzender „Een Nederlandsch Onderdaan", verschenen in Uw nummer van den 21n dezer *is ons ook bekend* en na een objectieve beoordeeling daarvan in vergelijking met den geachten inzender kunnen wij niet anders concludeeren, dan dat daarin hoofdzakelijk 't er om te doen is, het belang van een groep menschen te behartigen en niet dat van het algemeen, als de inzender abusievelijk beweert.

Door het uitspreken van onze meening aldus, willen wij echter niets inbrengen tegen het optreden van den inzender, wanneer hij 't kind zijn waren naam geeft, integendeel, wij achten het als een voorbeeldige daad zijn medemenschen ter wille te zijn in hune moeilijkheden. Echter als geroepen Verdediger van het Algemeen belang van dit eiland, meenen wij in dit verband, ter rechtzetting, eenige aanmerkingen, daarop te moeten maken.

Het geldt hier alleen een interne aangelegenheid der Maatschappij, n. l. de verhouding tusschen de nieuwe chefs op St. Nicolaas en enkele Arubianen als geëmployeerden bij de Maatschappij, zoodat er absoluut geen voldoende grond aanwezig is om het Bestuur in een huishoudelijke aangelegenheid der Maatschappij, te betrekken.

De redenen aangehaald door den inzender, n. l. dat niet een Arubiaan chef de Bureau was geworden, (als de inzender *reeds* de verwachting koesterde, dat een Arubiaan tot Hoofdchef benoemd zou worden, *met achterstelling* van een Engelschman of Amerikaan) wij achten zulks voorbarig, want de sporen zijn immers nog niet verdiend; het gaat hier om een kwestie van vertrouwen en men moet niet opdringend zijn,); — dat de zaak zoo geregeld is op St. Nicolaas, dat de Arubianen in een appart lokaal eten, dat het vervoermiddel om naar de stad te gaan niet een luxe-auto, maar een truck is, zijn niet steekhoudend genoeg, opdat het Bestuur met dergelijke maatregelen, als door den inzender gewenscht, gaat tornen, vóórdat de nood het hoogst is.

Waar de inzender dus reeds in het leven wenscht te zien geroepen krachtige Verordeningen ter voorkoming van mogelijke misbruiken door een vreemde Maatschappij in een Nederlandsche kolonie en om de rechten te beschermen en te bevorderen van alle Nederlandsche onderdanen, de Maatschappij met belastingen af te schrikken enz. . . . . veronderstellen wij, dat hij minder goed beseft de strekking van deze dingen en op onnoozele wijze, zijn mondje voorbij praat.

Deze zijn immers dingen van delicaten aard, die niet zoo maar drastisch aangeroerd moeten worden, redenen waarom wij ook in deze overijlde actie van den inzender ingegrepen hebben, weldenkende vreemdelingen op dit eiland te kennen gevende, dat wij als vertegenwoordiger van dit volk anders oordeelen.

Zij hebben blijkbaar den inzender voorgepraat en hem in een overspannen verbeelding gebracht, dat hij zoo zeer vreest voor de aanranding van onze rechten en vrijheden door een vreemde Maatschappij, als elders mocht zijn geschied.

Wij wonen op een arm eiland, echter onder de nobele Nederlandsche Wetsconstitutie en niet in behoeftigen toestand, en de vreemdelingen komen hier onze prestaties erlangen; zij hebben hard noodig onze faciliteiten, de geografische ligging van ons eiland en andere factoren daarop zijn meer waard voor hen, dan het geld dat zij hebben, aldus een onderlinge tegemoetkoming, terwijl het absoluut uitsluitend aan ons ligt het al of niet, voortzetten van deze relatie.

Wij dus van onzen kant moeten trachten gastvrij te zijn, inschikkelijk en verstandig en met hen bemoedigend samenwerken ter opheffing van ons eiland en aldus moeten wij niet vergeten, dat wij de beter bedeelden zijn, want zij gaan weg, vroeg of laat, maar kunnen den vooruitgang, die de plaats inmiddels gemaakt heeft, wanneer zulks door den Almachtige gegeven wordt, niet medenemen.

Dat op dit eiland aanwezige vreemdelingen verwaande denkbeelden koesteren en van uit de hoogte neerzien op de ingezetenen, hebben wij van de notabelen hier, die *onafhankelijk en zelfstandig* tegenover hen staan en *zakelijk als man tegenover man* met hen omgaan, niet vernomen.

Het is niet de eerste keer dat wij te doen hebben met vreemdelingen, maar meerdere keeren reeds bezochten en vertoefden op ons eiland, mettertwoon gevestigd, Engelschen en Amerikanen, als respectievelijk personeel van Goud-en Phosphaat Maatschappijen en handelsmannen; echter de verhouding bestond steeds uit onderlinge achting en consideratie en aldus kunnen wij de aanleiding tot opblazing van den toestand door den inzender niet inzien.

In flagranten strijd met zijn vermeend vertrouwen en waardeering voor Mr. Rodger, wien wij ook kennen en respecteeren als een redelijk en voorkomend man, en in plaats van een beroep te doen op hem, die de plaatselijke omstandigheden, wegens zijn langer verblijf op dit eiland, beter kent, dan de Chef op St. Nicolaas, om als bemiddelaar op te treden en de ontstane ontevredenheid weer te trachten weg te werken, becritiseert hij in het openbaar de Collegas van Mr. Rodger en insinueert hij minder aangename en dreigende maatregelen, tegen de Maatschappij, die Mr. Rodger voor een deel ook vertegenwoordigt.

Verder vanuit het standpunt bezien, dat alles op deze wereld met betrekking tot elkander staat, willen wij ook opkomen voor het belang van de klagende geëmployeerden, als eenigszins een plicht van ons, doch waar het een aangelegenheid geldt, die niet in de pers, maar rechtstreeks behandeld dient te worden, willen wij trachten een onderhoud met Mr. Cheetham te bekomen ter zake, *wien wij ook persoonlijk* kennen en bij wiens ontmoeting hij reeds den besten indruk op ons gemaakt heeft.

De „Lago" in verband met het algemeen belang van dit eiland, economisch en sociaal beschouwend, aanze-

KERKLIJST.

St. ANNAKERK - OTRABANDA.

Aanstaanden DINSDAG zal er om 8 uur een plechtige Requiem-Mis aan God worden opgedragen voor de zielerust van den Zeer Eerwaarden Pater Bonaventura van Everdingen, pastoor te Rincon, Bonaire. Allen worden beleefd uitgenoodigd, die H. Mis te komen bijwonen.

DONDERDAG, 16 Juni, is het *H. Sacramentsdag.* Om *half zeven* is er gezongen H. Mis. Na de H. Mis zegen met het Allerheiligste. 's Avonds om 7 uur zal het *40 urengebed* geopend worden met *Veni creator,* lof en preek.

VRIJDAG, ZATERDAG en ZONDAG is er den geheelen dag uitstelling met aanbidding.

VRIJDAG en ZATERDAG is de *eerste* H. Mis om 5 uur, de *tweede* om 6 uur en om 7 uur plechtige H. Mis.

's Avonds om 7 uur lof. Vrijdagavond is er onder het lof, preek. ZATERDAG is er den geheelen dag gelegenheid om te biechten.

Aanstaanden ZONDAG is er om 8 uur plechtige Hoogmis, en 's Avonds om half 7 plechtig Lof, feestpreek, Processie met het Allerheiligste en „Te Deum" ter sluiting van het 40 uren-gebed.

H. ROZENKRANSKERK - PIETERMAAI

Elken avond om 7 uur Lof, ter eere van het H. Hart van Jezus. Woensdagavond, lof met preek.

DONDERDAG, *H, Sacramentsdag* H. H. Missen als door de week. Om 7 uur gezongen H. Mis. s' Avonds om half zeven plechtig lof, feestpreek en processie.

Woensdagmiddag gelegenheid om te biechten vanaf 4 uur.

H. FAMILIE-KERK, SAN MATEO.

Elken avond om 7 uur lof en gezangen ter eerk van het H. Hart van Jezus.

Plechtige Requiem-Mis.

Dinsdagmorgen om 8 uur zal er in de St. Annakerk te Otrabanda een plechtige Requiem-mis worden opgedragen voor de zielerust van den Zeereerw. Pater B. van Everdingen.

len wij wel de bewering van den inzender in de „La Union" hieromtrent tegen te spreken. Weliswaar hebben wij thans meer beweging in het dagelijksch leven en is ons kopje hooger opgevuld, echter hoe dik de schuim er in zit weten wij alsnogniet te bepalen, terwijl wat orde van zaken en maatschappelijkheid betreft, in plaats hiervan een tastende desmoralizatie valt te constateeren.

Muziekuitvoering, tooneelstukken, kransjes, zangvereenigingen, vergaderingen, tennissen, voetbal, al deze sociale uitspanningen, die wij hier vroeger hadden, zijn afgeschaft, en in de plaats ervan zijn ingevoerd, cafédansen met draaiorgelmuziek, pagekopjes (of eigenlijk hanen-kopjes) modellen-kleerendracht, die zelfs door de draagster met een zekere schuchterheid gedragen wordt, drinkgelagen, enz.

Dat er alle hoop bestaat, dat de Lago dit eiland economisch opheffen zal, indien zij er in slaagt St. Nicolaas-baai afdoend uit te baggeren, zijn wij volkomen eens met den inzender, doch als laatste aanmerking op zijn schets, waar hij de huidige drukte op dit eiland aan de Lago toeschrijft, willen wij er hem op wijzen, dat van het blinken, dat hij hier ziet, 75 % door „Een Nederlandsche Maatschappij" nl. de „Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij" teweeg gebracht is en de resteerende 25 % door andere bedrijven hier en op Curaçao, waaronder ook de Lago.

Dankend, Hoogachtend.

Een Volkvertegenwoordiger.

BERICHTEN

✠

De Zeereerw. Pater B. v. Everdingen.

Playa, Bonaire 8 Juni.

Vandaag sloeg de goede God onze harten met innige droefheid. Onze beste buurtpastoor van Rincon stierf, pater BONAVENTURA VAN EVERDINGEN.

Juist een week geleden kwam hij onverwacht op de pastorie van de Playa. Hij wilde den dokter spreken. Enkele malen had hij wat bloed opgegeven en daar hij een ernstige astmalijder was, werd hij ongerust.

De dokter — Dr. J. R. Arends — beval hem onmiddellijk absolute rust. 's Avonds bracht men hem naar het hospitaal, waar de pastoor zijn laatste levensdagen zou beleven. Verschillende malen herhaalde zich de bloedspuwing, de koorts steeg, 't hart verzwakte zoodanig, dat de Pastoor van de Playa hem Zaterdagmorgen 't H. Oliesel toedienen moest.

Op Pinkstermorgen verergerde zijn ziekte aanmerkelijk, zoodat we des avonds, om zijn ziekbed knielend, de gebeden der stervende baden. Met zijn allerkalmst en rustig karakter regelde de zieke daarna nog enkele zaken, maar de toestand scheen hopeloos. De dokter spande al zijn krachten in om 't hart op te wekken, wat hem zoodanig gelukte, dat we op den 2n Pinksterdag met vol vertrouwen en blij gemoed vernamen dat de pols regelmatiger werkte en 't hart zich vrij goed opwerkte.

Doch gisterennacht om 3 uur werd de zieke onrustig en leed aan hevige benauwdheden, die de zieke met kalmte en gelatenheid verdroeg. Hij zelf verklaarde ons in opflikkerende oogenblikken, dat hij nu reeds driemaal zijn beenen, armen en gelaatsspieren had voelen verstijveu, maar hij mocht nú nog niet sterven. Met krachtige zelfoverheersching overwon de zieke elke naderende benauwdheid. Doch zijn hart, dat reeds gebroken was door zijn astma, werd te zwak, de pols steeg onrustig of daalde angstig. Toch bleef hij geheel bij, zoodat hij ons vanmorgen zijn laatste troostende woorden toesprak: „Niet schreien," vermaande hij de omringende medebroeders.

Toch voelde hij dat zijn laatste uur aanbrak en aandoenlijk, met verheffing van zijn stem, sprak hij zijn laatste woorden: „Jezus, ik offer U mijn jong leven in al mijn ellende, Jezus, ik offer U mijn leven tot bloei van de Missie en de Orde."

Dat waren zijn laatste woorden.

's Middags om half één brak 't kille doodszweet uit en groote tranen kwamen uit zijn oogen. De grootste benauwdheid brak aan . . . . en om 5 minuten over één stierf hij met 't kruis aan zijn bevende lippen.

Weent, gij, parochianen van Rincon, gij hebt een zieleherder verloren, die vol zelfverloochening U trachtte te voeren naar God. Tot U ook sprak hij nog in zijn laatste uur: „Veel droefheid hebt ge mij bezorgd door 't slechte leven van enkelen uwer, maar ik prijs U en loof U om uw kerkschheid en aanhankelijkheid aan uw herder. In hoc laudo, sed in hoc non laudo."

Een stichting ging uit van zijn lijdensbed, dat 't onze harten aangreep. Vol gelatenheid en onderwerping bracht hij 't offer van zijn jong leven voor 't heil der missie.

Hij vergat niet om allen te bedanken voor de bijstand en hulp in zijn lijden. Den dokter bedankte hij, omdat hij zoo krachtig streed met den naderenden dood, die hem maar al te vroeg van ons wegrukte.

In God moge hij nu leven in eeuwigheid.

***

De Zeer eerw. Pater BONAVENTURA FRANCISCUS ANTONIUS VAN EVERDINGEN werd geboren te Culemborg, 20 Januari 1887. Priester gewijd op 15 Augustus 1910, kwam hij in de Missie van Curaçao aan op 9 November 1912. Na enkele jaren kapelaan geweest te zijn te Sta Rosa en Otrabanda, werd hij in October 1918 Pastoor van de Playa van Aruba, waar hij verbleef tot zijn vertrek naar Holland in 1924. Na zijn terugkeer uit het Vaderland was hij gedurende een jaar kapelaan op Sta Rosa, nu ongeveer een jaar Pastoor te Rincon, Bonaire. Daar overviel hem de ziekte, die in weinige dagen een einde maakte aan zijn zoo jeugdig, maar verdienstvol en echt priesterlijk leven. Geheel zijn religieus en priesterlijk leven kan men samenvatten in dit eene woord: goedheid. Hij was de goedheid in persoon, goedheid straalde uit geheel zijn wezen, zijn woorden en zijn daden. Goed doen aan anderen was zijn leven, en daarom leed hij met anderen, en om anderen.

Uit de volheid van zijn priesterlijke goedheid gaf hij met vreugde zijn jeugdig leven voor de Missie, die hem zoo dierbaar was en voor de Orde, waaraan hij met hart en ziel toebehoorde; — het laatste, en grootste offer, dat de Goede God van hem vroeg.

Zijn naam zal blijven voortleven als van den goeden Pastoor van Everdingen, in den vollen zin des woords een „bonus Pastor".

Onder buitengewoon groote belangstelling werd Donderdag zijn stoffelijk overschot ter aarde besteld, te midden van zijn parochianen, voor wie hij leed en stierf.

R. I. P.

Benoemingen.

Tot Pastoor te Rincon, Bonaire, is door Z. D. H. Mgr. Vuylsteke benoemd, de Wel eerw. Pater TH. BARTEL; en tot kapelaan te Pietermaai, de Wel eerw. Pater D. REISCH.

Welkom,

Per S.S. *van Rensselaer* zijn Woensdagmorgen uit het Moederland teruggekeerd de Heer H. J. TH. BOOMGAART, Gouvernementssecretaris, en zijne Geachte Familie.

Van harte welkom!

Koloniale Raad.

Zitting 7 Juni 1927.

Bij den aanvang der vergadering, de eerste gewone vergadering van het nieuwe Zittingjaar, herdenkt de Voorzitter, de heer E. L. LANSBERG, wijlen Mr. J. B. GORSIRA, die zelf oud-lid van den Kol. Raad herhaalde malen als gemachtigde van den Gouverneur in de vergaderingen van den Kol. Raad is verschenen, en tot driemalen toe in een plechtige zitting van den Raad den eed als waarnemend Gouverneur heeft afgelegd. De Voorzitter wees op de aangename samenwerking tusschen Bestuur en Kol. Raad, die tijdens zijn interimair bestuur bestond. Na een leven, waarin hij zijne beste krachten aan zijn geboortegrond gegeven heeft, zal zijn nagedachtenis bij den Kol. Raad in hooge eere blijven.

— Deze woorden werden door de leden staande aangehoord. —

Het lid E. S. C. DE VEER ABRAHAM'SZ brengt namens de Commissie van verzoekschriften verslag uit over een schrijven van Dr. A. Bergmann. oud Dir. O. G. te Curaçao, thans in Ned. Oost Indië, met een bijlage in handen van de Commissie gesteld. Dr. Bergmann verzocht in dat schrijven den Gouverneur inzage te verstrekken van de bijlage nl. een afschrift van een door Dr. Bergmann aan den Minister van Koloniën gerichten brief. De Commissie was van gevoelen dat het niet op den weg van den Kol. Raad ligt aan den Gouverneur inzage te verleenen van een schrijven aan een andere autoriteit gericht, waarvan de Raad zelf een afschrift gekregen heeft. De Raad vereenigt zich met deze zienswijze.

De Voorzitter leest een schrijven van Dr. A. Bergmann voor ten geleide strekkende aan vier bijlagen, waarvan de Voorzitter een korte opgave van den inhoud doet; nl. afschriften van twee stukken aan de Nieuwe Rotterdamsche Courant en van een schrijven aan Gouverneur Brantjes gericht, waarin Dr. Bergmann grieven en klachten uit over het beleid aangaande de stakingen 1922, aangaande zijn, Bergmann's schorsing, aangaande de watervoorziening, terwijl in het aan den Gouverneur gericht schrijven Dr. Bergmann den Gouverneur in overweging geeft zijn ontslag aan te vragen; — voorts een afschrift van een aan den Minister van Koloniën gericht schrijven, waarin Dr. Bergmann hoopt dat de Minister de belangen van de Koloniën hooger zal stellen dan de belangen van de politiek.

Verder doet de Voorzitter mededeeling van *2* missives van den Gouverneur, de een strekkende tot intrekking van een ontwerp Suppl. begrooting en de andere, behelzende afschrift van een telegram van den Minister van Koloniën, betreffende de concessie aan de Ned. Ind. Gasmaatschappij, Beide stukken worden voor kennisgeving aangenomen.

Een ontwerp tot wijziging van het reglement van de Curaçaosche Bank wordt zonder gedachtenwisseling of hoofdelijke stemming aangenomen.

Bij de rondvraag zegt het lid ELLIS dat bij de behandeling van de laatste begrooting de watervoorziening aangenomen is, dat er reeds een half millioen op de begrooting stond en toen nog fl 260.000 gevoteerd is, bij welke gelegenheid ook gesproken is over twee soorten water, nl putwater en gedistilleerd zeewater. De leden van den Raad hebben het Rapport-Versluys en de uitgewerkte cijfers onder de oogen gehad, doch belanghebbenden buiten den Raad en de belastingbetalers weten niet veel meer dan dat er twee soorten water zullen geleverd worden en dat er fl 760,000 mee gemoeid is. Spreker doet geen voorstel om het Bestuur hierover een schrijven te richten, doch hoopt dat het Bestuur in het door hem gesprokene aanleiding zal kunnen vinden meerdere mededeelingen te doen, die de belangstelling buiten den Raad kunnen bevredigen.

Bekendmaking.

De ondergeteekende maakt hierbij bekend:

dat vanaf 13 Juni a. s. tot nadere aankondiging de Handelskade, vanaf de De Ruyterkade tot en voor de Amstelsteeg, als aanlegplaats voor vaartuigen afgesloten zal zijn;

dat vanaf 13 Juni a. s. het deponeeren van goederen op de Handelskade over diezelfde lengte verboden zal zijn;

dat het vanaf 1 Juli a. s. tot nadere aankondiging verboden zal zijn langs de De Ruyterkade, vanaf hoek Handelskade tot aan het De Ruyterplein, vaartuigen te meren.

Curaçao, 8 Juni 1927.

De wn. Procureur-Generaal,

1—3 *C. S. GORSIRA.*

Dr. P. H. van der Hoog.

Het K. W. verneemt, dat dr. P. H. van der Hoog, oud-Directeur van O. G. alhier, als Geneesheer der Surinaamsche Bauxite Maatschappij naar Suriname is vertrokken.

Nederlandsch onderdaanschap.

Het wetsontwerp tot uitbreiding van het Nederlandsch onderdaanschap tot de bevolking van Curaçao en Suriname is in de tweede Kamer zonder mondelinge gedachtenwisseling aangenomen. K. W.

Militaire politie.

De Tweede Kamer heeft de militaire politie aangenomen.

De heer JOEKES stelde nog de volgende motie van orde voor, die medeonderteekend was door den heer VAN AALTEN:

„De Kamer,

van oordeel, dat het ongewenscht is omtrent de reorganisatie van de politie in Curaçao een beslissing te nemen, hangende het overleg ter zake tusschen den Gouverneur en den Kolonialen Raad,

gaat over tot de orde van den dag."

Deze motie werd wederom ingetrokken, toen uit de beraadslagingen bleek, dat een groot deel der Kamer het niet er mee eens was.

Om te beoordeelen of er door de kamer een beslissing in beginsel zou genomen worden, amendeerde de heer Joekes het eerste artikel, n. l. art. 24. dat ten behoeve van de militaire politie is verhoogd.

Het amendement werd met 38 tegen 19 stemmen verworpen.

De minister verklaarde nog geen uitvoering aan eenige zaak te zullen geven, voordat het overleg in Curaçao was afgeloopen.

Zoodoende ging de reorganisatie der politie er door, en werden zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Art. 25 vergoeding aan de Nederlandsche schatkist van 25 pct. van de kosten der Landmacht . . . . . . f 85.000.

Art. 112 a. kosten van bouw van politiewoningen . . . . f 213.200.

Brillantez di Hostia.

Morgenavond in de zaal van den C. R. K. Volksbond, laatste voorstelling van „*Brillantez di Hostia,*" of „*Triomf van het H. Sacrament.*"

Vechtpartij.

Zaterdag tegen den avond had er op het terrein, grenzende aan de Isla een ernstige vechtpartij plaats tusschen Venezolaansche arbeiders. Er werd met revolvers geschoten, steenen gegooid en van het mes gebruik gemaakt. Een kreeg een dolksteek door zijn lichaam, terwijl 't ander met een mes zwaar gewond werd in de borst.

Weer een nieuw bewijs, hoe een flinke politiewacht aldaar dringend noodzakelijk is.

Cicloon in Nederland.

De cicloon die een gedeelte van Gelderland, den achterhoek, geteisterd heeft, heeft volgens bericht van de kabel 40 dooden en 150 gewonden gemaakt. De drie plaatsen, Groenlo, Neede en Dehlen zijn geheel verwoest, terwijl verschillende andere plaatsen veel geleden hebben. Ook in de streek tusschen Antwerpen en Brussel heeft ze veel schade aangericht.

The Tropical Sun.

Ontvangen van den heer W. J. E. PENNINK een nummer van „*The Tropical Sun,*" het eerste en eenige, in 't Engelsch geredigeerde blad, in Venezuela. Dank.

Gran Detal.

De Firma FENSOHN & CO. deelt ons mede, dat zij haar zaak, Breedestraat Punda No. 25 heeft overgedaan aan de firma *Matos & Schwarts,* welke nieuwe firma zich in de gunst van het publiek aanbeveelt.

Officiëele Berichten.

Van deze week.

Den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst is opgedragen een dienstreis te doen naar de eilanden St. Martin N. G., St. Eustatius en Saba en de heer F. E. Quadekker, Chef van den Militairen Geneeskundigen dienst alhier, is, gedurende de afwezigheid van Curaçao van voornoemden Directeur, tijdelijk met diens functien belast.

De onderwijzer J. W. Th. Schotborgh is ontheven van het geven van herhalingsonderwijs op St. Eustatius en de onderwijzer E. S. J. Kruythoff is voorloopig belast met het geven van dat onderwijs aldaar.

Aan den kommies-entreposeur der belastingen alhier J. W. Fabré is, wegens ziekte, een maand verlenging van binnenlandsch verlof verleend.

Julius Abraham van Hoop is benoemd tot tijdelijk agent van politie 2de klasse alhier.

Aan den beheerder van de openbare leeszaal en boekerij, E. Yrausquin, is veertien dagen vrijstelling van dienst verleend.

Woensdagmiddag ontvingen wij van Bonaire het treurige bericht, dat onze beminde Confrater

Pater Bonaventura van Everdingen

na voorzien te zijn van de Laatste H. H. Sacramenten, zacht en kalm in den Heer is overleden.

Namens de Paters Dominikanen

P. fr. M. LUYCKX

Vic. Prov.

Dankbetuiging.

Bij dezen betuigen wij onzen innigen dank, voor de vele bewijzen van attentie en deelneming, gedurende de ziekte en bij den dood van onzen beminden Confrater

Pater Bonaventura van Everdingen

ondervonden, en geheel in het bijzonder aan dokter J. R. Arends, die geen moeite ontzien heeft om het nog jeugdige leven te behouden.

DE PATERS VAN BONAIRE

Bonaire 9 Juni '27.

DEN HEER EN MEVROUW

P. M. L. Petit-Zeppenfeldt

geven kennis van de voorspoedige geboorte van hun zoon

Maurice Léon

Sta. Elisabeth Gasthuis.

Curaçao 4 Juni 1927.

Officieële Berichten.

(Van de vorige week.)

Aan den heer C. A. Beaujon, sein... bij de draadlooze telegrafie op Curaçao, is, op zijn verzoek, eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Mej. H. W. M. Goossens, in bezit der akte van bekwaamheid hoofdonderwijzeres, is benoemd onderwijzeres eerste klasse bij het Openbaar Onderwijs in Curaçao en werkzaam gesteld aan de Wilhelminaschool alhier.

De heeren A. Smit en G. van ... Struys zijn benoemd tot Loods te Willemstad en aan de Caracasbaai op Curaçao.

De tijd. agent van politie 2de klasse alhier H. A. Perotie is uit 's Lands dienst ontslagen.

De bij het garnizoen alhier voor „memorie" gevoerde militair S. S. C... nister is, op zijn verzoek, eervol ontheven van zijne verdere werkzaamstelling bij de politie.

De tijd. schrijver J. H. van We... hoven, werkzaam op het postkantoor alhier, is definitief als zoodanig benoemd.

De tijd. schrijver op St. Martin N... W. Nisbet, is definitief als zoodanig benoemd.